

פרשת ואֵתָה תִצְוֶה הַתְּשׁוּפָה

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

1. שמות פרק כח פסוק א - מג (פרשת תצוה)

(א) וְאֵתָה הַקֶּרֶב אֲלֶיךָ אֶת־אֶהְרֹן אֲחִיךָ וְאֶת־בְּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנוֹ-לִי אֶהְרֹן נָדָב וְאָבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אֶהְרֹן: (ב) וְעָשִׂיתָ בַגְּדֵי־קֹדֶשׁ לְאֶהְרֹן אֲחִיךָ לְכַבֹּד וּלְתַפְאֶרֶת: ... (ד) וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאַפֹּדֶל וּמַעֲלִיל וּכְתָנֶת תְּשַׁבֵּץ מִצְנֶפֶת וְאַבְגָּט וְעָשׂוּ בַגְּדֵי־קֹדֶשׁ לְאֶהְרֹן אֲחִיךָ וּלְבָנָיו לְכַהֲנוֹ-לִי: ... (ו) וְעָשׂוּ אֶת־הָאֶפֶד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְעָשׂוּ מִצְנֶפֶת מֵעֵשֶׂה חָשׁוּב: (ז) שְׁתֵּי כַתְּמֹת חֲבֵרֹת יִהְיֶה־לָּו אֶל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחִבֵּר: (ח) וְחָשׁוּב אֶפֶדְתּוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כִּמְעַשְׂהוּ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְעָשׂוּ מִצְנֶפֶת: (ט) וְלִקְחֹתָ אֶת־שְׁתֵּי אַבְנֵי־שֹהַם וּפְתַחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) שֵׁשֶׁה מִשְׁמַתֶּם עַל הָאָבֶן הָאֶחָת וְאֶת־שְׁמוֹת הַשֵּׁשֶׁה הַנּוֹתָרִים עַל־הָאָבֶן הַשְּׁנִית פְּתוּלְדָתָם: (יא) מֵעֵשֶׂה חֲרָשׁ אָבֶן פְּתוּחִי חֲתָם תְּפַתַּח אֶת־שְׁתֵּי הָאָבִנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁבָּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם: (יב) וְשְׁמֹת אֶת־שְׁתֵּי הָאָבִנִים עַל פְּתַח הָאֶפֶד אַבְנֵי זָכָרֹן לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִשְׂא אֶהְרֹן אֶת־שְׁמוֹתָם לִפְנֵי ה' עַל־שְׁתֵּי כַתְּפָיו לְזָכָרֹן: ... (טו) וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן מִשְׁפָּט מֵעֵשֶׂה חָשׁוּב כִּמְעַשְׂהוּ אֶפֶד תַּעֲשֶׂנּוּ זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְעָשׂוּ מִצְנֶפֶת מֵעֵשֶׂה אִתּוֹ: (טז) רְבֹוע יִהְיֶה כְּפֹל גֵּזֶרֶת אַרְבֹּעַ וְגֵזֶרֶת רַחְבּוֹ: (יז) וּמְלֹאֲתָ בּוֹ מְלֹאֲתָ אָבֶן אַרְבַּעַה טוּרִים אָבֶן טוּר אֶדָם פֶּטְדָה וּבְרָקֶת הַטּוּר הָאֶחָד: (יח) וְהַטּוּר הַשְּׁנִי נֶפֶד סָפִיר וְיָהֳלָם: (יט) וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שָׁבֻ וְאַחֲלָמָה: (כ) וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תְּרַשִׁישׁ וְשֹהַם וְנִשְׂפָה מִשְׁבָּצִים זָהָב יִהְיוּ בְּמְלוּאֹתָם: (כא) וְהָאָבִנִים תִּהְיוּ עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל־שְׁמֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ תִּהְיוּ לְשְׁנֵי עָשָׂר שָׁבֻט: (כב) וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן שְׁרָשֶׁת גְּבֻלַת מֵעֵשֶׂה עֲבֹת זָהָב טְהוֹר: (כג) וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן שְׁתֵּי טְבָעוֹת זָהָב וְנִמְתָּ אֶת־שְׁתֵּי הַטְּבָעוֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן: (כד) וְנִמְתָּה אֶת־שְׁתֵּי עֲבֹתֵי הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטְּבָעוֹת אֶל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן: (כה) וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת תַּתֵּן עַל־שְׁתֵּי הַמְּשַׁבָּצוֹת וְנִמְתָּה עַל־כַּתְּפוֹת הָאֶפֶד אֶל־מֹול פְּנָיו: ... (כט) וְנִשְׂא אֶהְרֹן אֶת־שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל־לְבָבוֹ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ לְזָכָרֹן לִפְנֵי־ה' תְּמִיד: (ל) וְנִמְתָּ אֶל־חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתְּמִיִם וְהָיוּ עַל־לֵב אֶהְרֹן בְּבָאוֹ לִפְנֵי ה' וְנִשְׂא אֶהְרֹן אֶת־מִשְׁפָּט בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־לְבָבוֹ לִפְנֵי ה' תְּמִיד: (לא) וְעָשִׂיתָ אֶת־מַעֲלִיל הָאֶפֶד כְּלִיל תְּכֵלֶת: (לב) וְהָיָה פִּי־רֹאשׁוֹ בְּתוֹכּוֹ שֹׁפָה יִהְיֶה לְפָיו סָבִיב מֵעֵשֶׂה אֲרָג פְּפִי תַחְרָא יִהְיֶה־לָּו לֹא יִקְרַע: (לג) וְעָשִׂיתָ עַל־שׁוֹלְיוֹ רַמְנֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי עַל־שׁוֹלְיוֹ סָבִיב וּפְעָמָי זָהָב בְּתוֹכָם סָבִיב: (לד) פְּעָמֹן זָהָב וְרַמְנֹן פְּעָמֹן זָהָב וְרַמְנֹן עַל־שׁוֹלְיוֹ הַמַּעֲלִיל סָבִיב: (לה) וְהָיָה עַל־אֶהְרֹן לְשָׂרֵת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי ה' וּבְצִאתוֹ וְלֹא יָמוּת: (לו) וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב טְהוֹר וּפְתַחְתָּ עָלָיו פְּתוּחֵי חֲתָם קֹדֶשׁ לָה': (לז) וְשָׂמְתָּ אִתּוֹ עַל־פְּתִיל תְּכֵלֶת וְהָיָה עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מֹול פְּנֵי־הַמִּצְנֶפֶת יִהְיֶה: (לח) וְהָיָה עַל־מִצַּח אֶהְרֹן וְנִשְׂא אֶהְרֹן אֶת־עֹן הַקֹּדֶשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַלֵּי־מִתְנַת קֹדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל־מִצְחוֹ תְּמִיד לְרִצּוֹן לָהֶם לִפְנֵי ה':

2. שמות פרק כה, א-כב

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ־לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבֹו תִקְחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי: ... (ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם: ... (טז) וְנִמְתָּ אֶל־הָאֶרֶץ אֵת הַעֲדוֹת אֲשֶׁר אָתָּן אֲלֶיךָ: (יז) וְעָשִׂיתָ כְּפָרֶת זָהָב טְהוֹר אֲמָתִים וְחֲצִי אַרְפֵּה וְאָמָה וְחֲצִי רַחְבָּה: (יח) וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרָבִים זָהָב מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קְצוֹת הַכְּפָרֶת: ... (כא) וְנִמְתָּ אֶת־הַכְּפָרֶת עַל־הָאֶרֶץ מִלְמַעְלָה וְאֶל־הָאֶרֶץ תִּתֵּן אֶת־הַעֲדוֹת אֲשֶׁר אָתָּן אֲלֶיךָ: (כב) וְנוֹעַדְתִּי לָּךְ שֵׁם וְדַבַּרְתִּי אִתָּךְ מֵעַל הַכְּפָרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרָבִים אֲשֶׁר עַל־אֶרֶץ הַעֲדוֹת אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַנֶּה אוֹתָךְ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

3. ספר הכוזרי ג:לט, מא (תרגום ר"י שילת)

אמר החבר: תורתנו קשורה בהלכה למשה מסיני או מן המקום אשר יבחר ה', כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים... וידבק בהן הענין האלקי בלי ספק, אם בנבואה ואם בסיוע והשראה, כמו שהיה בבית שני... ואילו היו מנהגינו נוצרים אחר הגלות לא היו נקראים מצוות ולא היו טעונים ברכה

אלא היה נאמר עליהם שהם תקנה או מנהג...ונמצא מאמר "לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו" רוצה לומר: מה שצויתי אתכם בו על ידי משה ומה שצויתי על יד נביא...או מה שהסכימו עליו הכהנים והשופטים מן המקום אשר יבחר ה', כי הם נעזרים בשכינה...

4. הראי"ה קוק, טוב ראי עירובין סד: אות כג

שיטת הכוזרי (מאמר ג סעיף לט) היא דלא תסור מדאורייתא היא דווקא על בית דין הגדול שבמקדש, כפשטא דקרא דכתיב במקום ההוא, ואולי הוא הדין כל בית דין גדול וכיו"ב. וטעמו משום סיוע רוח הקודש. ויש לומר דמשום הכי דייקו כל כך בעירובין פרק הדר על רבן גמליאל שכוון ברוח הקודש, ללמדנו שיש לא תסור ממש מן התורה על תקנות שביבנה, ושאר מידי דרבנן הוי רק אסמכתא.

5. רמב"ם הלכות סנהדרין פרק א הלכה ג

... קובעין בתחלה בית דין הגדול במקדש, והוא הנקרא סנהדרי גדולה ומניינם שבעים ואחד, שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ומשה על גביהן שנאמר והתיצבו שם עמך הרי שבעים ואחד, הגדול בחכמה שבכולן מושיבין אותו ראש עליהן והוא ראש הישיבה והוא שקורין אותו החכמים נשיא בכל מקום והוא העומד תחת משה רבינו, ...

6. רמב"ן שמות פרק כח (פרשת תצוה)

(ב) לכבוד ולתפארת - שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים, כמו שאמר הכתוב כחתן יכהן פאר (ישעיה סא י), כי אלה הבגדים לבושי מלכות הן, כדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה, כמו שמצינו בכתנת ועשה לו כתנת פסים (בראשית לז ג), שפירושו מרוקמת כדמות פסים, והיא כתונת תשבץ כמו שפירשתי, והלבישו כבן מלכי קדם. וכן הדרך במעיל וכתנת, וכתוב ועליה כתנת פסים כי כן תלבשנה בנות המלך הבתולות מעילים (ש"ב יג יח), ופירושו כי עליה כתנת פסים נראית ונגלית, כי המנהג ללבוש בנות המלך הבתולות מעילים שתתעלפנה בהן, ונמצא שכתנת הפסים עליה מלבוש עליון, ולכן אמר וכתנת הפסים אשר עליה קרעה: ... והיו הבגדים צריכין עשייה לשמן, ויתכן שיהיו צריכין כוונה, ולכן אמר ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה, שיבינו מה שיעשו. וכבר אמרו (יומא סט א) דמות דיוקנו מנצח לפני בבית מלחמתי:

(ל) ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים - סבר רבי אברהם להתחכם בענין האורים והתומים, ואמר (בפסוק ו) כי הם מעשה אומן כסף וזהב, והאריך בענינם כי חשב שהם על הצורות שיעשו בעלי הכוכבים לדעת מחשבת השואל. ולא אמר כלום. אבל הם כדברי רש"י, כתב שם המפורש נתון בין כפלי החשן, ולכך הוצרך להיות כפול. והראיה, כי לא נזכרו אורים ותומים כלל במעשה האומנים, ולא הזכירם להם בצואה ולא במעשה כלל. ופרט בבגדים ויעש את האפוד (להלן לט ב), ויעש את החשן (שם ח), ולא אמר ויעש האורים והתומים, ואלו היו מעשה חרש חכם היה מאריך בהם יותר מן הכל, ואם אולי ירצה לקצר בהם לעמקם היה אומר ועשית אורים ותומים כאשר הראה אותך בהר זהב טהור תעשה אותם או כסף מזוקק:

ועוד תשוב תראה כי לא הזכיר בה"א הידיעה אחד מכל הכלים שלא נזכרו כבר, אבל אמר ועשו ארון (לעיל כה י), ועשית שולחן (שם כג), ועשית מנורת (שם לא), וכן כלם. ובמשכן אמר ואת המשכן תעשה (שם כו א), בעבור שכבר הזכירו ועשו לי מקדש (שם כה ח). והנה באורים ותומים אמר (כאן) ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים, לא צוה אתו בעשייתם, והזכירם הכתוב בה"א הידיעה, ולא הזכירם הכתוב רק במשה לבדו, שאמר בצואה ונתת אל חשן המשפט, ובמעשה ויתן אל החשן את האורים ואת התומים (ויקרא ח ח), כי לא היו מעשה אומן ולא היה לאומנים ולא לקהל ישראל בהם מעשה ולא נדבה כלל, אבל הם סוד מסור למשה מפי הגבורה, והוא כתבם בקדושה, או היו מעשה שמים, ולכך יזכירם סתם ובידיעה, כמו וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים (בראשית ג כד): והנה משה לקח כתב האורים והתומים והניחם שם בחשן המשפט אחרי שהלביש את אהרן האפוד והחשן, כמו שאמר (ויקרא ח ז ח) ויתן עליו את האפוד ויחגור אותו בחשב האפוד, וישם עליו את החשן ויתן אל החשן את האורים ואת התומים, כי לאחר כן נתנם בין

כפלי החשן: והענין הוא, כי היו שמות קדושים, מכחם יאירו האותיות מאבני החשן אל עיני הכהן השואל במשפטם. והמשל, כי כאשר שאלו מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה להלחם (שופטים א א). היה הכהן מכוין בשמות שהם האורים, והאירו לעיניו אותיות יהודה, ויו"ד מלוי, ועי"ן משמעון, ולמ"ד מלוי, וה"א מאברהם הכתוב שם על דעת רבותינו (יומא עג ב). או שהאירה פעם אחרת לנגד עיניו ה"א מיהודה. והנה כאשר האותיות מאירות אל עיני הכהן עדין לא ידע סדורן, כי מן האותיות אשר סדרו מהן יהודה יעלה היה אפשר להעשות מהם "הוי הד עליה", או "הי על יהודה", ותיבות אחרות רבות מאד, אבל היו שם שמות הקדש אחרים נקראים "תומים", מכחם יהיה לב הכהן תמים בידיעת ענין האותיות שהאירו לעיניו. כי כאשר כיון בשמות האורים והאירו, חוזר מיד ומכוון בשמות התומים. ועודם האותיות מאירות לעיניו, ויבא בלבו שחבורם יהודה יעלה. וזאת מדרגה ממדרגת רוח הקדש, היא למטה מן הנבואה, ולמעלה מבת קול שמשתמשים בה בבית שני לאחר שפסקה הנבואה ופסקו אורים ותומים כמו שהזכירו רבותינו (שם כא ב): ואפשר שאחרי שנתן משה בחשן השמות הקדושים של האורים והתומים היו נודעים במסורת ממנו לגדולי חכמי ישראל שמסרם להם עם סתרי תורה, ולפיכך היה ביד דוד אפוד (ש"א כג ו), והיה כדמות אפוד משה, ובו חשן כדמות חשן הקדש, אבל נראה שהיו בד, כאשר נאמר בשמואל (שם ב יח) נער חגור אפוד בד, ואמר בנוב עיר הכהנים (שם כב יח) שמונים וחמשה איש נושא אפוד בד, וילבישו אותו את הכהן שהוא מבני הנביאים ושואלים בו ונענין לפעמים, כאשר חשב בזה ר"א. ומה שאמר שאלו ראה תשובת רבינו האי לא אמר ככה, כבר ראינוהו וחשבנוהו, וידענו כי ר"א לא נתכון אליה:

7. **כתר יונתן שמות פרק כח פסוק לח (פרשת תצוה)**

(לח) והיה על מצח של בית פניו של אהרן מן פאה לפאה [צד לצד] יגיע, וישא אהרן את עוון הקדשים שיקדישו בני ישראל לכל מתנת קודשיהם שמשקרים בהם והיה על מצחו לרצון להם לפני יי:

8. **רש"י שמות פרק כח פסוק לח (פרשת תצוה)**

ונשא אהרן - לשון סליחה, ואף על פי כן אינו זו ממשמעו, אהרן נושא את המשא של עון, נמצא מסולק העון מן הקדשים:

את עון הקדשים - לרצות על הדם ועל החלב שקרבו בטומאה, כמו ששנינו (פסחים טז ב) אי זה עון הוא נושא, אם עון פיגול, הרי כבר נאמר (ויקרא יט ז) לא ירצה, ואם עון נותר, הרי נאמר (ויקרא ז יח) לא יחשב, ואין לומר שיכפר על עון הכהן שהקריב טמא, שהרי עון הקדשים נאמר, ולא עון המקריבים, הא אינו מרצה אלא להכשיר הקרבן:

והיה על מצחו תמיד - אי אפשר לומר שיהא על מצחו תמיד, שהרי אינו עליו אלא בשעת העבודה, אלא תמיד לרצות להם, אפילו אינו על מצחו, שלא היה כהן גדול עובד באותה שעה. ולדברי האומר (יומא ז ב) עודהו על מצחו מכפר ומרצה, ואם לאו אינו מרצה, נדרש על מצחו תמיד, מלמד שמשמש בו בעודו על מצחו, שלא יסיח דעתו ממנו:

9. **רשב"ם שמות פרק כח פסוק לח (פרשת תצוה)**

ונשא אהרן את עון הקדשים וגו' - לפי פשוטו לא דיבר הכתוב בטומאת קדשים. אלא כך פירושו. כל קרבנות שיביאו ישראל או עולה או חטאת או אשם לכפר עליהם שיסייע הציץ עם הקרבן להזכירן לפני הק' שיהיה לרצון ולזכרון לבני ישראל להתכפר להם:

10. **אבן עזרא הפירוש הקצר שמות פרק כח פסוק לח (פרשת תצוה)**

ונשא אהרן - יכפר, ועוד אפרשנו. וזה כתוב עליו קדש, והוא יכפר על עון הקדשים. והטעם על המחשבה שתחלתה על המצח. וטעם והיה על מצחו תמיד - בבאו אל הקדש:

11. **תלמוד בבלי מסכת יבמות דף ס עמוד ב**

ונעבריהו לפני ציץ! אמר רב כהנא בריה דרב נתן: לרצון להם כתיב, לרצון ולא לפורענות. אי הכי, במדין נמי! אמר רב אשי: להם כתיב, להם לרצון ולא לפורענות, ולעובדי כוכבים אפילו לפורענות.

12. **שמות פרק ל פסוק ז - י (פרשת תצוה)**

(ז) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בפקר בפקר בהיטיבו את הנחת יקטירנה: (ח) ובהעלת אהרן את הנחת בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני ה' לדתיתכם: (ט) לא תעלו עליו קטרת זרה ועלה

ומנחה וְנִסְדָּ לֹא תִסְכוּ עָלָיו: (י) וְכִפֶּר אֶהְרֹן עַל־קִרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדָּם חַטָּאת הַכֹּפְרִים אַחַת בַּשָּׁנָה וְכִפֶּר עָלָיו לְדַרְתֵיכֶם קִדְש־קֳדָשִׁים הוּא לֵה':

13. רש"י שמות פרק ל פסוק י (פרשת תצוה)

אחת בשנה - ביום הכפורים, הוא שנאמר באחרי מות (ויקרא טז יח) ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו:

חטאת הכפורים - הם פר ושעיר של יום הכפורים המכפרים על טומאת מקדש וקדשיו: קדש קדשים - המזבח מקודש לדברים הללו¹³ בלבד ולא לעבודת אחרת:

14. ויקרא פרק טז פסוק טז - לד (פרשת אחרי מות)

(טז) וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּגֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲל מוֹעֵד הַשֶּׁכֶן אַתֶּם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם: ... (יט) וְהָיָה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ לְשִׁבְעַ פְּעָמִים וְטָהְרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאת בְּגֵי יִשְׂרָאֵל: (כ) וְכִלְהָ מִכִּפֶּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אַהֲל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהַקְרִיב אֶת־הַשְּׂעִיר הַקָּדִי: (כא) וְסָמַךְ אֶהְרֹן אֶת־שָׁתֵי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחֵל וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּגֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֲתִי הַמְדַבֵּרָה: (כב) וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשָׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּר: ... (כז) וְאֵת פֶּר הַחֲטָאת וְאֵת שְׂעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם לְכִפֶּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בְּאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם: ... (כט) וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּהַקְדֵשׁ הַשְּׂבִיעִי בַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲבֹדוּ אֶת־נִפְשֵׁיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: (ל) כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהַר אֶתְכֶם מִכָּל־חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ: (לא) שְׁבַת שְׁבַתוֹן הִיא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם: ... (לג) וְכִפֶּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אַהֲל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכַּפֵּר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֶל יִכַּפֵּר: (לד) וְהִיְתָה־זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּגֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה:

15. הגר"י סולוביציק הציץ והחושן - הפרדס יד:ז

איך צריך אני להתייחס אל תופעה פלונית אלמונית מודרנית — אעלה או לא אעלה ? איך חייב היהודי להתנהג ברשות הרבים, בחברה וכו', אעלה או לא אעלה ? איך צריך אני לכלכל את מעשי, דברי, הכרזותי ונאומי ? שאלות אלו הנוגעות בבתי־ענינה של כנסת ישראל היו נפסקות על ידי החושן שהיה על לב אהרן, לב כואב במכאובי עמו, לב מרגיש את צרת האומה, לב מצטער בעצם של ישראל. בעיות מסובכות וחמורות כאלו נפסקות היו על־ידי האורים והתומים, שהיו מאירים את דרכי האומה ומנחים את דבריה. וכלל היה בידינו במשך אלפי שנים של גולה ונדודים : **אותו הכהן** שהיה לבוש בציץ הקודש, שהי' מרצה על הטומאה, שהיה פוסק בשיעור כתמים ובמקוואות, בעירובין ובשר בחלב, היה נשאל באורים ותומים. **אותו הכהן** היה גם פוסק וקובע מסמרים להלכה בכל הבעיות החמורות של "אעלה או לא אעלה", של מלחמה ושולם, של תקוה ויאוש, של יחסנו לאומות העולם ולשלטון. **אותו הכהן** שמוחו היה ספוג קדושת התורה של ר' עקיבא ור' אליעזר, של אביו ורבא, של הרמב"ם והראב"ד, של הבית־יוסף והרמ"א, היה רואה ברוח הקודש פתרון כל השאלות הפוליטיות העומדות על הפרק, בכל הוויות העולם הזה, בכל הבעיות העיר לות על הפרק, תמיד בלי הרף. **אותו הכהן** בעל ציץ הקודש, בעל ההלכה והאגדה, התייצב לפני מלכים, הפיל תחינה לפני גדולי עולם, השתמש פעם בברכות ופעם בעקשנות וחזקת הלב. לפרקים סיסמתו היתה : אל תעלו בחומה, ולפרקים — יורג ולא יעבור. בעל המוח הזך, מלא וגדוש ידיעת התורה, היה גם בעל הלב הפועם ומרגיש את עקת אחיו. פוסקי שאלות ביררה דעה, פסקו שאלות חמורות ומסובכות של אורח חיים פוליטי. חושן המשפט של "אעלה או לא אעלה" הוא אותו חושן המשפט של הש"ך והט"א.

שני בדים מבדי כהן גדול הודגשו ביותר ביחס לתעודתם על־ידי הכתוב: **הציץ והחושן** — "ועשית ציץ זהב וכו' קדש לה' וכו' והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל מתנות קדשיהם והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה'". **החושן** — "ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחשן המשפט על לבו בבוא אל הקדש לזכרון לפני ה' תמיד : ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים והיו על לב אהרן בבוא לפני ה' ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד". שתי מטרות נפרדות ושונות הקציע להם הכתוב : **הציץ** היה מרצה על הטומאות. **הציץ** היה כולו קודש לה'. **הציץ** היה נתון על מצחו של אהרן, כנגד מרכז השכל והדעות. **החושן** היה על לב אהרן, מרכז האהבה והחיבה לישראל : כל שמות השבטים היו חרותים עליו, והכתוב קורא אותו חושן המשפט, משפט בני ישראל מסור היה לחושן ; **הציץ** היה פוסק שאלות באיסור והיתר, בטמא וטהור, בחייב ופטור. הציץ היה פוסק באהל זרוק שפיה אהל, בטומאת משא וטומאת אבן מסמא. **הציץ** היה פוסק הלכות בהלכות עונות, קידושין וגטין, בהלכות מינו והילך, בתערובות בטרפות, בכתמים ודם נידה. **החושן** היה פוסק בשאלות ובעיות מסוג אחר למגרי : אעלה או לא אעלה ? אעלה, אלחס בשונא זה, או לא אעלה ? אשתמש במידת משמע ודומה ומשא ? אעלה או לא אעלה ? **צריך אני למחות כנגד מלכות זו שהכזיבה את ישראל או לא ?** אעלה או לא אעלה ? אקרא לאסיפות מחאה פומביות כנגד עלבון ישראל או לא ? אעלה או לא אעלה ?

יישנה אגרת אחת מאנשי ריינוס לקרמון אחר: 'שאלה בהלכות טרפה ושאלה ביחס למשיח היסקר. שתי שאלות הללו כרוכות זה בזה, רבוקות ומחוכרות הנה, מי שידע לפתור את הראשונה ידע לפתור גם את השנייה: מי שידע לפסוק בהלכות ריאה, ידע להורות גם כדוני סימני נאולה וסימני הנואה האמיתית, ולהבדיל בין משיח האמת ומשיח היסקר. ומי שלא ידע את הראשונה, לא הורה גם בשנייה.